

Sosyalist Liseliler

Yürüyalim
Güze
Geleceğe

Merhaba

Bir eğitim-öğretim yılının daha sonuna gelmiş bulunuyoruz. AKP'nin bütün gerici ve piyasacı saldırılarına rağmen, bu dönemi başarılı bir şekilde geçirdiğimizi söyleyebiliriz.

Dergimizin bu sayısında neler var?

Bu sayımızda "Memleketin kurtuluşuna dair nasıl bir yol izlemeliyiz?" sorusunu yanıtladık ve Sosyalist Cumhuriyet mücadelesini işledik.

Eğitim sayfamızda ise AKP'nin eğitim politikasını işledik. Eğitimin sisteminin her geçen gün gerilemesiyle gençlik teslim alınmaya çalışılırken, sınav sistemindeki adaletsizliklerle gençliğin emeği çalınmakta ve geleceksizlik yaratılmaktadır. Bütün bunlara yakınmak sorunları çözmekte, gericiliğe ve piyasacılığa karşı mücadele kaçınılmaz hale gelmektedir.

Meslek Lisesi sayfamızda meslek liselilerin sorunlarına dair, Sağlık Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi ve Endüstri Meslek Lisesi öğrencileriyle röportaj gerçekleştirdik.

Aydınlanma Okulu bölümümüzde ise 1789 Fransız Devrimi ve 1917 Ekim Devrimi'nden oluşan Devrimler Tarihi eğitimini sizler için hazırladık.

Sosyalist Liseliler için yaz dönemi mücadelenin geriye düştüğü değil, aksine ileriye taşındığı ve güç biriktirdiği bir dönem olacaktır!

Yürüyelim güzel geleceğe!

Sosyalist Liseliler Yayın Kurulu

BİZİ TAKİP EDİN

sosyalistliseliler

@sosyalistlise

sosyalistlise

12 MART

Üniversiteye girişi için yapılan Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) geleceksiz bırakılan gençlik için umut kapısı olmaya devam ederken, liseliler bu sınava çok yoğun bir baskı ve stres altında giriyor.

Bu sene YGS sınavına bir dakika geç kaldığı için sınava alınmayanlar arasında Büşra KALAYCI intihar ederken, ülkenin çeşitleri yerlerinden de intihar girişiminde bulunan liseliler oldu.

16 NİSAN

Başkanlık sisteminin oylandığı Referandum'da çıkan mühürsüz 2,5 milyon pusulasının şaibeli bir şekilde YSK tarafından sayıma dahil edilmesi AKP iktidarının meşruiyet zeminini bir kez daha sarsmıştır.

24 MAYIS

Şişecam işçilerinin örgütlü olduğu Kristal-İş ile işveren arasında 12 Aralık 2016 tarihinden beri süren toplu sözleşme görüşmeleri uzlaşmazlıkla sonuçlanmış ve 8 Mayıs günü yapılan toplantıda sendika tarafından 24 Mayıs tarihinde greve çıkma kararı alındığını duyurulmuştu.

Ancak 22 Mayıs tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı ile Kristal İş'in 24 Mayıs tarihinde başlatacağı grev, Sermayenin iktidarı AKP tarafından, Şişecam işçilerinin grevini "Milli Güvenliği bozucu nitelikte" olduğu gerekçesiyle yasaklandı.

1 NİSAN

Karanlığa sırtını dönen, başkanlığa hayır diyen liseliler; Aksaray Su Gösteri Sanatları Merkezinde "Hayır diyen liselilerin buluşuyor" etkinliğinde sosyalist liselilerin çağrısıyla biraraya geldi. Etkinlikte çeşitli okullardan gelen liseliler hayır'ın sesini yükseltmek ve sosyalist mücadeleyi okullarda daha örgütlü bir şekilde yükseltmek için kolları sıvadı.

1 MAYIS

Türkiye'nin birçok ilinde düzenlenen 1 Mayıs kutlamalarında emekçiler AKP iktidarının emek düşmanı politikalarına karşı seslerini yükseltirken aynı zamanda şaibeli referandum sonuçlarına karşı da büyük tepkiler vardı.

Türkiye Komünist Hareketi (TKH) de İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Samsun, Mersin ve Gaziantep'te düzenlenen eylemlere katıldı.

Bu eylemlerde sosyalist liseliler kendi kortejleri ve sloganlarıyla alanlarda yerlerini aldılar.

22 MAYIS

KHK ile atıldığı işine geri dönmek için 76 gündür açlık grevinde bulunan ve geceyarısı evine yapılan polis baskınıyla gözaltına alınıp mahkemeye sevk edilen akademisyen Nuriye Gülmen ve Semih özakça tutuklanarak ceza evine gönderildi.

10 NİSAN

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın Adana'da "topluların açılış töreni" adı altında düzenlediği "Evet" mitingine katılma için yola çıkan minibüsün devrilmesi sonucu üç liseli hayatını kaybetti.

6 MAYIS

Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan idam edilmelerinin 45. yılında Dolmabahçe'de anıldı.

TKH Gençliği öncülüğünde gerçekleşen anmada "Deniz'lerin mücadelesini AKP Türkiye'sinde sürdürme iradesini göstereceğiz, bugün üniversitelerde ve liselerde emperyalizme, gericiliğe ve başkanlığa karşı Sosyalizm bayrağını yükselteceğiz." ifadeleri kullanıldı.

28 MAYIS

"İnsanca bir yaşam, eşitlikçi bir düzen için kadınlar buluşuyor" şiarıyla İlerici Kadınlar Derneği (İKD) tarafından düzenlenen Türkiye Konferansı 28 Mayıs Pazar günü toplandı. Türkiye'nin eşit özgür yarınları için İKD'ye büyük sorumluluk düştüğü vurgulandı. Kadınların, çocukların ve tüm emekçilerin bu kahrolası düzenden kurtulabilmesi için mücadele etme çağrısında bulunuldu.

Sosyalist Cumhuriyet için mücadeleye!

İkinci Cumhuriyet: Gericilik, piyasacılık, işbirlikçilik

Memlekete dair siyasi ve politik bir mücadele sürecini örmeye girişeceksek eğer, ilk olarak var olanı anlamak gerekmektedir. Bizim açımızdan bugünün, sınıfsal ve bütünlüklü bir şekilde kavranması entellektüel bir çabanın ötesindedir. Bu süreci yarının kurulmasının ön koşulu olarak görmekteyiz. Bu açıdan İkinci Cumhuriyet'i kavramak, nasıl bir mücadele sorusunun yanıtlanması açısından zorunludur.

İkinci Cumhuriyet tanımlaması ilk olarak 1923 yılında kurulan ve saltanattan Cumhuriyet'e, şeriatla Laikliğe, sınıfsal anlamda ise feodalizmden kapitalizme geçişi sağlayan Birinci Cumhuriyet'in tasfiyesini içermektedir. Bu anlamıyla ikincidir ve yeni bir süreci açmıştır. Bu sü-

recin temel özellikleri ise gericilik, piyasacılık ve işbirlikçilik olarak kodlanmaktadır. Tarihsel olarak ilerleme olan 1923 Cumhuriyeti'nin değerlerinin siyasi ve toplumsal olarak sindirilmesi, yerine "yeni" bir rejimin kurulması sürecidir ve bu süreç AKP ile açılmıştır. 1980 darbesiyle birlikte açılan sürecin ürünü olarak iktidara gelen AKP, kendinden önceki burjuva partilerine göre ağırlığını daha fazla hissettirmektedir. Bu farklılığın bir dizi tutamak noktası bulunmaktadır. Emperyalizmle ilişkiler, siyasi İslamın resmi ideoloji olarak kendini var etmesi, 1923 yılında kurulan Cumhuriyet'in tasfiyesi bu tutamak noktalarından bazıları olarak anlaşılabilmektedir. AKP bu açıdan bir düzen partisi, fakat misyonu gereği yıkıcı bir yol izlemektedir. Dolayısıyla İkinci Cumhuriyet aynı zamanda Türkiye'de kapitalizmin yeni evresidir

diyebiliriz.

İkinci Cumhuriyet bir yol haritasıyla ve planlı bir şekilde kendini var etmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda AKP açısından, devlet kurumları ve toplumsal alan değiştirilmeli, sermaye sınıfına ise yeni alanlar açılmalıydı. Bu yol haritasını adım adım uygulamaya geçiren AKP, devlet kurumlarına yönelik değiştirme hamlesini Ergenekon, Balyoz operasyonları, HSYK'nın dönüştürülmesi, akademinin tasfiyesiyle açmıştır. Bir dizi özelleştirme ve kent sel dönüşüm politikalarıyla birlikte ise sermaye sınıfına alan açacağını göstermiştir. Değiştirilmesi zorunlu, bir o kadar da zor olan toplumsal alana yönelik hamleler ise istenilen sonucu yakalayamamış, aksine İkinci Cumhuriyet açısından bir kriz başlığına dönüşmüştür. 4+4+4 sistemi, eğitimin dinselleşmesi ve

İmam Hatip Okulları'nın artması, kürtajın yasaklanma girişimi, cemaat ve tarikatlara yapılan yardımlar, milli içkimiz ayrandır söylemi, toplumsal hayatı değiştirmeye yönelik hamlelerin başında gelmiştir. Bu hamleler beraberinde tepkilerin birikmesine de neden olmuştur.

Çözüm ve kurtuluşa bakarken:

Bu sürece bütünlüklü bakıldığında 1923'te kurulan Cumhuriyet "yoktan var etmiştir", İkinci Cumhuriyet ise var olanı değiştirmeye ve dönüştürmeye çalışmaktadır. Toplumsal anlamda yaşanan uyuşmazlığın temeli burada aranmalıdır. Tekel direnişi, YGS eylemleri, ODTÜ ayakta eylemleriyle açılan süreç hepsini aşarak Haziran direnişiyle devam etmiştir. İkinci Cumhuriyet'in yönetememe ve meşruiyet sorunu gözle görünür bir noktaya ulaşmıştır ve devam etmektedir.

Bu zeminden bakıldığında çözüme ve kurtuluşa yönelik bakış açısının net bir şekilde ifade edilmesi gerekmektedir. Birinci Cumhuriyet tasfi-

ye edilmiştir, İkinci Cumhuriyet'in kuruluş sancıları devam etmektedir. Dolayısıyla Birinci Cumhuriyet'in yeniden inşasına yönelik bir mücadele hattı hatalıdır. Kurtuluş başka bir zeminde, adlı adınca Sosyalist Cumhuriyet'te aranmalıdır. Memleketin bu düzeyde gericileşmesinin, yoksullaşmasının, katliamların ardı arkasının kesilmemesinin yalnızca AKP'den kaynaklandığını düşünmek, AKP'nin temsilcisi olduğu sermaye sınıfını ve onun eklemlendiği kapitalist emperyalist sistemi görmemek ciddi hataları beraberinde getirecektir. Bu bakış sorunların merkezine yalnızca AKP'yi yerleştirmektedir. Bu şekilde çözüme ulaşmak bir yana süreci anlamlandırmak dahi mümkün değildir. Sosyalistler açısından sorun İkinci Cumhuriyet'tedir ve bu aynı zamanda rejim sorunudur.

Sosyalist Cumhuriyet için mücadele yükseltilmelidir

Eşit, özgür ve yaşanabilir bir ülke için, İkinci Cumhuriyet'i karşısına alan ve Sosyalist Cumhuriyet'i

kurmayı hedefleyen bir mücadele hattı bizim açımızdan zorunluluktur. Bu aynı zamanda yalnızca karşısındakini yıkmayı hedeflemekten öteye geçip yeni bir rejim kurma misyonuyla hareket etmeyi de gerektirmektedir. Türkiye'de kapitalizmin yarattığı sorunlar, yaşamı, doğayı, toplumu sürüklediği karanlık göz önünde bulundurulduğunda, sosyalizmin geçerliliği ve ötesinde zorunluluğu kavranabilir. Dolayısıyla AKP'nin karşısında duran, yaptığı hamlelerin memleketi daha da gericileştirdiğini düşünen kesimlerin karşısındaki yol ayrımı da burada şekillenmektedir. Seçenekler basittir: Ya düzenin reddi ve emeğin hüküm sürdüğü Sosyalist bir cumhuriyetin kuruluşu, ya da düzene o veya bu şekilde eklemlenmek. Buradaki birinci seçenek, örgütlü bir güçle var edilebilir, ikinci seçenek ise örgütsüzlüğün sonucunu işaret etmektedir. Dolayısıyla memleketin kurtuluşu için, Sosyalist Cumhuriyet mücadelesi her alanda yükseltilmeli ve bu örgütsüz tablo dağıtılmalıdır!

Gençliğe reva görülen karanlıktan nasıl kurtulmalı?

Bir eğitim öğretim yılını daha geride bıraktık. AKP ile geçen okul yıllarımıza bir yenisini daha ekleyen bu seneye her ne kadar “Proje Okulları” eylemleriyle umutla başlasak da AKP’nin saldırıları her alanda olduğu gibi eğitimde de devam etmiştir. Son olarak hileli başkanlık referandumuyla gerici, işbirlikçi rejimlerini kurma yolunda önemli bir aşamayı atlatan AKP’nin, eğitim alanında da bizi nasıl bir karanlığa mahkûm ettiğini, bu karanlıktan nasıl bir çıkarı olduğunu anlamlandırmak adına çeşitli başlıklar altında eğitimdeki sorunları inceleyeceğiz.

Eğitimde gericileşme: AKP neler yaptı, hedefi ne?

AKP’nin eğitimde gerici bir politika izlemesinin genelde siyasal İslamcı bir ideolojiye sahip olması, özel olarak eğitimde ise sorgulamayan, itaatkâr bir gençliğin yetiştirilmesi için dinin kullanışlı bir araç olması gibi sebepleri bulunmaktadır.

Bu bağlamda AKP eğitimde dönüşüme 4+4+4 eğitim sistemi değişikliğiyle başlamış, ortaokul ve liselerde imam hatipleri yaygınlaştırmış, müfredatı -ağırlığını dini eğitimin oluşturduğu şekilde- biçimlendirerek anaokullarından itibaren gericileştirmiştir.

Son değişikliklerle yıllardır yap-boza çevirdikleri müfredatı bütünüyle dini bir biçime dönüştürmeyi hedeflemektedirler. Evrim teorisini ders

konusu olmaktan çıkarıp , bilimsel bilgiyi eğitimimizden kaldırırken “cihat” gibi kavramları ekleyerek dindar-kindar nesil yaratma projelerinde yeni bir aşamayı atlamak peşindedir. Tarih anlatımında Cumhuriyetin kuruluşuna dair kısımları keserek yerine 15 Temmuz konularını eklemiş, kendi tarihlerini resmi tarih anlatımına dahil etme çabasına girişmişlerdir. Eğitimde cemaatlerin, tarikatların, dinci derneklerin

AKP’nin eğitimde gerici bir politika izlemesinin genelde siyasal İslamcı bir ideolojiye sahip olması, özel olarak eğitimde ise sorgulamayan, itaatkâr bir gençliğin yetiştirilmesi için dinin kullanışlı bir araç olması gibi sebepleri bulunmaktadır.

yayılmalarının önü açılmış; bu tarz yapılanmalar iktidar tarafından her şekilde destek görmüştür. Artan yoksullaşma ve eğitimin giderek paralı hale getirilmesi nedeniyle emekçi çocukları bu dinci yapılanmaların kucağına itilmiştir. Gülen cemaati, Ensar Vakfı, Süleymancı Tarikatı, Anadolu Gençlik Derneği gibi yapıların gençlik içinde kök salmaları için nasıl desteklendiği; dersane, yurt, öğrenci evi, kuran kursu gibi kılıflarla eğitim alanında nasıl hâkim

kılındıkları aşikârdır. Örnek verecek olursak; geçtiğimiz günlerde iktidara ‘muhalif’ görünen Saadet Partisi’ne bağlı gerici Anadolu Gençlik Derneği’nin proje okulları kapsamına alınan ülkenin en köklü okullarında rahatlıkla stant açıp, etkinlikler düzenlediği görülmüştür.

Eğitimde gericileşme, AKP’nin Türkiye’de 1923 Cumhuriyeti’ni tasfiye ederek kendi İslamcı rejimlerini kurma hedefinin önemli ayaklarından biridir. Günümüz Türkiye’sinin ilerici birikimiyle çatışma yaşayan bu rejimi oturtmak için geleceği biçimlendirmek istemektedirler. Gençliğin gelecek demek olduğunun farkındalar. Farkında olmadıkları ise genç zihinlerin ilerici fikirlere çok daha açık olduğu, baskılara dayatmalara öyle kolay boyun eğmeyeceğidir. Eğitimde piyasacılışma: AKP’nin kapitalist karakteri

AKP gerici olduğu kadar kapitalist bir iktidardır. AKP’nin gücünün esas kaynağı ona oy veren halk kesimleri değil sermaye sınıfıdır. Bu gerçeği de en iyi AKP bilmekte ve daima mensubu olduğu sermaye sınıfının çıkarlarını gözetmektedir.

Eğitimi de piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda dönüştüren AKP’nin en önemli faaliyeti, bir sömürü aracı olarak şekillendirdikleri meslek liselerini yoksul emekçi çocukları için imam hatipler dışında tek seçenek haline getirmesi olmuştur.

Meslek liselerindeki “zorunlu staj” uygulamasıyla öğrenciler vasıflı ve

ucuz iş gücü olarak sermaye için eşsiz bir nimet haline getirilmiştir. Öğrencilerin hakları rahatlıkla gasp edilebilmekte, düşük ücretlerle günlük yasal iş saatinin çok üstünde çalıştırılmakta, iş kazalarına ve iş cinayetlerine kurban gitmektedirler. Örneğin 2014 yılında Oğuzhan Çalışkan isimli meslek liseli arkadaşımız Gebze'de staj yaptığı sırada elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetmiştir.

Piyasacılışmanın bir diğer ayağı olarak özel okulların açılması devlet tarafından desteklenmekte; öyle ki özel okullara çocuklarını gönderen ailelere ödenek vererek eğitimin ticari hale getirilmesi teşvik edilmektedir. 2015-2016 yılı verilerine göre, üç yıl içinde özel okullara giden öğrenci sayısı yüzde 92 artmıştır. Artan oksullaşmanın yanında özel okullara giden öğrenci sayısının da artması çelişki gibi görünse de gerçek başkadır. Devlet okullarında eğitim o kadar niteliksizleştirilmiştir ki aileler ya ellerindeki üç kuruştan artırarak özel okullara, temel liselere yönelmekte; ya cemaat, tarikat yurtlarına, okullarına çocuklarını teslim etmek zorunda kalmakta ya da üniversite okuyamasa da meslek sahibi olur düşüncesiyle meslek liselerinde çocuklarının köle haline getirilmesine göz yummaktadır. Geleceksizlik kaygısı gençliği piyasacı eğitim ile gerici cemaatler arasında tercih yapmak zorunda bırakmaktadır.

Sınav sistemi: Amaç eğitmek değil elemek

Daha çocuk yaşta tabi tutulduğumuz liselere giriş sınavlarıyla geleceğimiz adeta adaletsizce belirlenmektedir. İyi bir üniversite ve meslek hayalleriyle başladığımız liselerin ardından ise aldığımız eşitsiz eğitime rağmen, yine bir sınavla yarışmaya tabi tutularak üniversitelere devam edebiliyoruz. Her aşamasına adaletsizliğin ve eşitsizliğin hâkim olduğu bu sınav sistemi bizleri eğitmek için değil elemek için dayatılıyor.

Sınav odaklı eğitim ayrıca öğrencilerin zihinsel ve düşünsel gelişimini de engelliyor. Bilimsellikten uzak, soru kalıplarını ezberlemeye yönelik; bizleri her türlü kültürel, sanatsal, sosyal etkinlikten uzaklaştıran sınav sistemi ile gelişimize ket vuruluyor.

Dershaneler, özel okullar, kurslar olmadan kazanmanın, başarılı olmanın imkânsız kılındığı sınav; mesleğimizi, geleceğimizi belirleyen bir numaralı faktör haline getirilmiştir üstelik. Bu nedenle gençlik adeta sınavların belirleyiciliği altında ezilmekte, sınavları hayatlarının merkezine yerleştirme yanlısına düşmektedir. Son yapılan YGS sınavına

Toplumda bir salgın gibi büyüyen umutsuzluk çemberini kırıp atacak olan bizleriz. Ülkemizin bu karanlık gidişatından şikâyetçi-ysek eğer, kaçmanın değil değiştirmenin iradesini göstermek zorundayız.

bir dakika geç geldiği için alınmayan Büşranur Kalaycı arkadaşımız omuzlarına yüklenen bu ağırlığın kurbanı olmuş, kendi hayatına son vermiştir.

Geleceksizlik kaygısı ile adaletsiz sınav sistemi birleşince hayalimizdeki mesleği bir kenara bırakıp, istemediğimiz mesleklere yöneliyoruz. Puanımız 'yettiğince' iş olanakları fazla mı, maaşı iyi mi diye düşünerek üniversitelerimizi, bölümlerimizi belirlemek zorunda bırakıyoruz. Üstelik bugün geline noktada üniversite okumanın eğitimi işsiz olmaktan öte çok da bir anlam ifade etmediği de bir başka gerçek olarak önümüzde durmaktadır. Eşitsizlik, ne lise ne üniversite sıralarında peşimizi bırakmaktadır. Sermayedarların gücüne güç kattığı,

bizimse ücretli köleden başka bir anlam ifade etmediğimiz kapitalist sistem hayatımızı bütünüyle şekillendirmektedir.

Geleceksizlik ve çürüme: Umutsuzluktan besleniyorlar Geleceğe dair hayallerimizi bilinçli olarak söndürmelerinin ardında tek başına bizlere, güzel olana, aydınlık olana düşman olmaları değil; bizlerin umutsuzluğundan besleniyor, buradan büyüyor olmaları yatmaktadır.

Geleceksizlik, gençliği hayallerinden ve hedeflerinden yoksun kılıyor. Umutsuzluğa kapılan emekçi ailelerin çocukları çürümenin de hedefi haline getiriliyor. Örneğin; gençlik içinde uyuşturucu bağımlılığının artmasında geleceksizlik olgusunun yarattığı çıkmaz en önemli sebeplerden biridir. Devlet tarafından bu maddelerin ticaretinin engellenmesi, emekçi mahallelerinde ise bilinçli olarak organize edilmesinin ardında bizleri uyuşturarak mücadeleden uzak tutma amacı bulunmaktadır. Bizler uyanık olmalı, içinde bulunduğumuz karanlıktan kaçış yollarının değil, karanlığı aydınlatma arayışının, iradesinin parçası olmalıyız.

Bize düşen nedir?

AKP'nin gençlik alanındaki yoğun saldırısı boşuna değil. Bizler geleceği kuracak olanlarız. Bize dayatılan bu karanlığı reddetmeli; gericiliğe karşı 'aydınlanmanın', piyasacılışmaya karşı 'kamuculuğun', baskılara karşı 'özgürlüğün', sömürüye, adaletsizliklere karşı 'eşitliğin' kavgasını vermeliyiz. Toplumda bir salgın gibi büyüyen umutsuzluk çemberini kırıp atacak olan bizleriz. Ülkemizin bu karanlık gidişatından şikâyetçiyssek eğer, kaçmanın değil değiştirmenin iradesini göstermek zorundayız.

Bu bilinçle yaşamımızı belirlemeli, yeni bir düzeni var etmek, sosyalist bir ülke kurmak için mücadele etmeliyiz.

Düşünmeyelim, okumayalım, yalnızca çalışalım, patronumuzu zengin edelim, geleceklerimizi sermayedarların ceplerini doldurmak için harçayalım istiyorlar. Ülkemizde yaşanan bütün krizler, bu çerçeveden değerlendirilirse bir bütün olabileceğinin altının kırmızı kalemle çizilmesi gerektiğini tekrar söylemek istiyorum.

Sosyalist Liseliler olarak ticaret, sağlık ve endüstri meslek lisesi öğrencileri ile memleket ve meslek liselerinin sorunlarına dair röportaj gerçekleştirdik siz değerli okurlarımıza sunuyoruz.

Ülkemizde ki siyasal durum oldukça yoğun. Bu dönemde meslek liselerindeki eğitimin kalitesi vs. pek gündeme gelmedi bu konuda siz ne düşünüyorsunuz ? Sizce okullarınızda ki eğitim yeterli mi?

Ülkemizde gerçekleşen siyasal krizlerin yoğunluğu elbette ki liselerde de vücut buluyor. Ancak atlanılmaması gereken bir konunun altını çizmek isterim. Bugün Türkiye’de yaşanan siyasal krizlerin her biri ekonomik temellere dayanmakta. Bugün ülkemizde ki ekonomik kırılmaları insanların anlayabilmesi, yorumlayabilmesi ve hatta değiş-

tirmek için bir şeyler yapabilmeleri için aldıkları eğitimin onları düşünmeye, yorumlamaya teşvik edecek bir konumda olması gerektiğini düşünüyorum. Düz ve Anadolu liselerinde derslerin içerisi boşaltılırken bizlerde ise dersler olduğu gibi kaldırılıyor. Bunun sebebi Sosyalist Liseliler olarak elbette ki anlayabiliyoruz. Düşünmeyelim, okumayalım, yalnızca çalışalım, patronumuzu zengin edelim, geleceklerimizi sermayedarların ceplerini doldurmak için harçayalım istiyorlar. Ülkemizde yaşanan bütün krizler, bu çerçeveden değerlendirilirse bir bütün olabileceğinin altının kırmızı kalemle çizilmesi gerektiğini tekrar söylemek istiyorum. Aldığımız eğitim elbette ki yetersiz. Bu problemi ortadan kaldırmamızın tek çaresinin sosyalist bir cumhuriyette geçtiğini biliyoruz. Bunun için de bütün arkadaşlarımızı tekrardan mücadeleye çağırıyorum.

16 Nisan’da gerçekleşmiş olan referandum oldukça şaibeli gerçekleştirildi. Liselerde referandum öncesi ve sonrası siyasal durum sizce nasıl? Liseliler referandumuna nasıl bakmalı?

Şunu belirterek başlamak istiyorum, Felsefe dersinden Marx’ı Biyoloji dersinden Evrimi çıkartmaya çalışanların istediği gençlik olmayacağız. Referandum öncesi süreçte bütün arkadaşlarımıza neden Hayır denilmesi gerektiğini dilimiz döndüğünce anlatmaya çalıştık. Ancak ilk cümlemde değindiğim meselemin altında yatan şey düzenin bizlerin düşünmesini istememesi.. Apolitik bir gençlik yaratmaya çalışıyor. Ancak memleketimizin içerisinden geçtiği bu karanlık günlerde bile liselerde sosyalizm şiarı ile bir meşale yakan bizler görüyoruz ki, liseliler bir çözüm arıyor. Başkanlık sisteminin bizlere getirileri-

ni(!) görüyoruz. Okuldan atılan hocalar, gericileşen eğitim sistemi, haremlik selamlık sevdası... Ve daha nice. Bunların hepsi bizlerin özgürlüklerinin gaspından başka bir şey değildir. Başkanlık sevdalılarına da, staj üzerinden emeğimizi sömürmek isteyenlere de cevabımız nettir: Sosyalist Cumhuriyet

Geçiş hakkının kaldırılması ile birlikte meslek liseleri ilk mağdurlarını vermeye başladı. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Geçiş hakkımızın ortadan kaldırılması ile çıkan sonucu biz meslek liseli öğrenciler olarak piyasacı iktidarın meslek liselerine bakış açısının ara sınıf iş gücü olduğunu bir kez daha gördük. Eğitim sisteminin tek sorununu geçiş hakkının ortadan kaldırılması olarak görmek doğru değildir. İktidarın gerici eğitim politikaları yalnızca meslek liselerinde vuku bulmamakta. Memleketin her köşesinde açılan imam hatip liseleri, hocaları atılan proje okulları, derslerinin içi boşaltılan Anadolu liseleri de bu gerici ve piyasacı iktidarın yüzünü göstermektedir. Meslek liselerinin geçiş hakkı kaldırılırken Anadolu liselerinde ise derslerin içini boşaltarak bizleri dershaneye veya temel liselere gitmeye zorluyorlar. Bugün ülkemizde ki eğitim tamamıyla para gücüne dayatılmış, emekçinin, fakirin çocuklarına üniversite yolları kapatılmıştır. Eğitimin eşitlikçi, laik, bilimsel olabilmesi için yapılması gereken paraya dayalı sistemi bertaraf etmektir.

Ticaret meslek liselerinden sonra iş bulma alanları genelde plaza işçisi diyebileceğimiz beyaz yaka sektörü. Ancak bu tarz mesleklerde kadın-erkek ayrımları oldukça yoğun. Siz ne düşünüyorsunuz?

Ticaret meslek liseleri genelde sömürünün yaşanmadığı bir alanmış gibi görülmekte. Bunun sebebinin çalıştığımız sektörle alakalı olduğunu düşünüyorum. Genelde meslek liselerinin dayatıldığı sektörler ağırlıklı olarak kol emeğine dayanmakta. Ancak bizlerin çalışmakta olduğu sektörler daha çok kafa emeği üzerinden kodlanmakta.

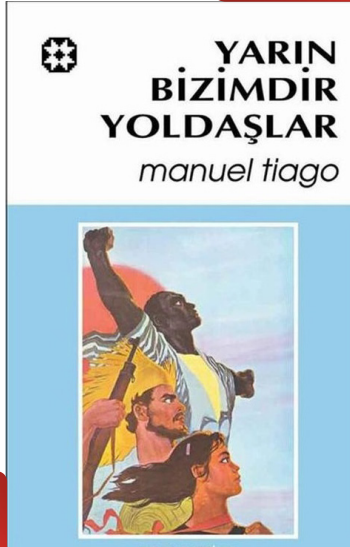
Unutulmaması gereken şey, bizim de zorunlu olarak staj yaptığımız.. Genelde staj yerlerimizde ki getir götür işleri ile meşgul ediliyoruz. Yaptığımız staj mesleki olarak bize hiçbir katkıda bulunmuyor. Çalıştığımız bürolarda yaptıklarımız fotokopi çekmekten ibaret. Bildiğiniz ortacı olarak çalışıyoruz. Lise hayatımız sonrasında mezun olur olmaz iş bulma imkanımız neredeyse sıfır. Plazalarda çalıştığımız koşullar genelde oldukça ağır oluyor. Dışarıdan bakıldığında masa başında oturuyor gibi gözüksek de günün 8 saati bir masanın başında oturmak mesleki deformasyonlara çok iyi bir zemin yaratıyor. Bununla birlikte iş hayatının içerisinde cinsiyetçilik çok barbarca bir hissedilmekte. Plazalarda çalışan sekreterlere bakarsanız birçoğunun kadın olduğunu göreceksiniz. Patronlar kendilerine sekreter alırken emek gücünden ziyade dış görünüşüne çok daha dikkat ediyorlar. Bu davranışın insanlığın kendisine yakışır bir şey olmadığını düşünüyorum. Bizler patronları daha zengin gösterecek süs eşyaları değiliz!

Günümüzde iş istihdamı açısından en güvenilir olarak görülen sağlık meslek liselerinde ki eğitim ve sonrasında ki iş hayatı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

Aslında bu durum bir zamanlar öyleydi. Memleketimizde ki birçok şey gibi bu meselede doğru planlama yapılmadan girilen bir iş olduğu için çok kısa sürede kendi içerisinde krizler yaşamaya başladı. Öncelikle sağlık meslek okullarında şunu görmek lazım. Piyasada ki birçok okul özel. Devlet okullarının puanı ise gereksiz bir şekilde yüksek. Meslek liselerinde ki sömürü çarkı daha siz okula kayıt olur olmaz dönmeye başlıyor aslında. Her meslek lisesinde olduğu gibi sağlık meslek liselerinde de kültür dersleri oldukça yetersiz. Bununla birlikte staj süresi normal meslek liselerinden biraz daha farklı. Sağlık meslek liselerinde staj 11 ve 12. sınıf olmak üzere totalde 2 yıl yapılıyor. Birçok özel okulun öğrencilerini ucuza çalıştırabileceği kendi özel

hastaneleri var. Birçok özel okulda öğrenciler staja başlamadan önce staj süresi boyunca öğrencilere verilecek maaş velilerden nakit olarak temin ediliyor. Yani aslında kurulmuş olan çark sağlık patronlarının cebini epey dolduruyor. Özel hastanelere yolunuz düşerse etrafınıza biraz daha dikkat ederseniz doktorlar dışında ki çalışanların birçoğu stajyer. Hastanelerde kadrolu işçilerden çok stajyer sağlıkçılar var.

Bununla birlikte röportajın başında bahsettiğim krizlere geri dönecek olursak, sağlık piyasasının patlama serüveni 2011'li yıllara kadar dayanıyor. İktidarın aldığı karar ile birlikte köşe başlarına dükkan açar gibi hastaneler açılmaya başlandı ve piyasada büyük bir açık meydana geldi. Tabi açılan her özel hastane ucu iş gücü elde etmek için altlarına dershaneden bozma özel sağlık meslek liseleri açmaya başladılar. Ancak günümüze gelindiğinde piyasa elemana doymuş ve sağlık meslek liseli öğrencilerinin ucuz iş gücüne belli bir açıdan ihtiyaçları kalmamıştı. Yeni çıkarttıkları kanun ile birlikte sağlık meslek liselerinde örneğin hemşirelik bölümünü okuduktan sonra yardımcı hemşire olarak geçer oldunuz. Tam bir hemşire olabilmeniz için 2 yıllık önlisans bölümlerinden mezun olma koşulu doğdu. Bununla birlikte 2 yıllık geçiş hakkı ortadan kaldırıldı. Fakat kültür derslerinin bıraktığı boşluğun doldurulması için hiçbir şey yapılmadı. Burada görmüş olduğunuz şey mesleklerinde başarılı gençler yaratmak üzerine kurulmuş bir sistem değildir. Bu sistemin hizmet ettiği tek bir nokta var o da patronların ceplerinin dolmasıdır. Sağlık meslek lisesi öğrencileri olarak bu sömürü düzenine elbette karşıyız. Bir insanın dayanamayacağı şartlarda çalıştırılıyor. Bu sisteme dur demenin tek yolunun Sosyalist Cumhuriyet ile gerçekleşeceğinin farkındayız.

Yarın bizimdir Yoldaşlar-Manuel Tiago

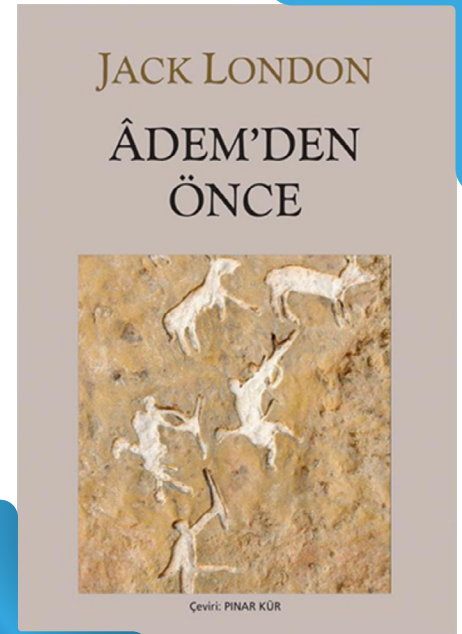
'Yarın Bizimdir Yoldaşlar', isimsiz kahramanların, sessiz mücadelelerin kitabı... Eserin bulunan tek kopyası üzerine iliştirilmiş bir pusulada, Manuel Tiago adı okunmuş vaktiyle. Bir sırrın kitabı. Portekiz diktatörü Salazar'a karşı dövüşen Portekiz Komünist Partisi'nin sırrı, mücadeleye olan inancın, isimsiz olmanın ve özverinin bir şekilde kaleme dökülmüş hali. Portekiz'de 1910 yılında cumhuriyetin kurulması sonucu yükselen işçi sınıfı mücadelesi, 1932 yılında darbe hükümetinin Maliye Bakanı Salazar'ın diktatörlüğünü ilan etmesiyle baskı altına alındı. 1974 yılında Karanfil Devrimi ile sonuçlanacak devrim öncesi sürecini ilmek ilmek öğrenlerin mücadelesini konu alan, mücadeleyi ajitatif bir dille değil, sade ve duru, aynı zamanda tartıştıran bir roman.

Adem'den Önce -Jack London

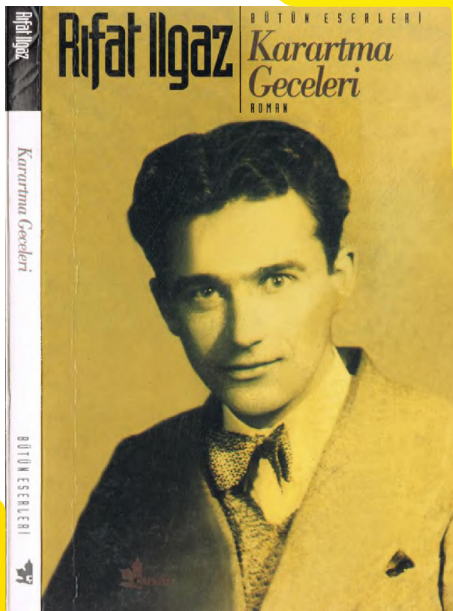
Sosyalist yazar Jack London'dan alışılmışın dışında fantastik bir evrim düşüncesi. Jack London gerçek olaylardan yola çıkarak yüzlerce öykü yazmıştır. 'Altına Hücum', 'Vahşete Çağrı' kitaplarının yanı sıra sınıf mücadelelerini konu almış 'Demir Ökçe' ve 'Uçurum İnsanları' gibi romanları da hâlâ sevilerek okunmaktadır. Adem'den Önce, insanlık tarihini kavramak, evrimi anlamak ve hayal etmek için eşsiz bir roman.

'Jack London, genellikle yaşamından yararlanarak yazar kitaplarını ve bu kitaplar, kendi yaşam serüveninin derin izlerini taşır. Adem'den Önce, konu bakımından, yazarın tutumuna pek uymasa da, yarattığı atmosfer açısından diğer kitaplarını andırıyor. Bu kitapta Jack London insanoğlunun çok uzak geçmişini, yarı insan olduğu dönemi, Ağaç İnsanları, Ateş İnsanları ve 'Ahali' diye üç bölüme ayırarak gözler önüne seriyor. Kitap, yazıldığı çağın, yani 20. yüzyıl başının, bilimsel verilerine uygun olduğu kadar soluk kesici ve anlamlı bir serüven romanıdır aslında.'(*)

*=Kitabın önsözünden

Karartma Geceleri - Rifat Ilgaz

İkinci Dünya Savaşı'nın sınırlarımıza dayandığı 1944 yılında baskın tehlikesine karşı geceler karartılmaktadır. Karartma Geceleri, Mustafa Ural adlı öğretmenin, ikinci şiir kitabı Sınıf'tan dolayı hakkında çıkartılan tutuklama kararı sonrasındaki kaçış serüveninin öyküsüdür. Attilâ İlhan'ın 'Fedailer Mangası'nın demirbaşı' olarak adlandırdığı, 1940 kuşağının toplumcu-gerçekçi şairlerinden Rifat Ilgaz'ın kendi yaşadıklarından yola çıkarak yazdığı Karartma Geceleri, bir anı-roman değildir; yazarın, anılarını yeniden bir zaman kurgusuna yerleştirmesiyle ortaya çıkmıştır. Romandan uyarlanan, yönetmenliğini Yusuf Kurçenli'nin yaptığı ve Tarık Akan'ın başrolünü oynadığı Karartma Geceleri filmi de, ülkemizde ve uluslararası yarışmalarda birçok birincilik ödülü alarak büyük bir ilgi görmüştür. Karartma Geceleri, Türkiye'nin aydınlığı arama çabasına yol gösteren önemli bir başyapıttır.

Yaz için boş vakitleri değerlendirmek üzere hem öğretici hem de akıcı seçkilerden oluşan film önerilerini sizlere sunuyoruz.

- **Ken Loach- Özgürlük Rüzgarı** -İşçi sınıfının yönetmeni Loach'un tarihi filmlerinin en önemlisi. İrlanda bağımsızlık mücadelesinin ihanetle sonuçlanan savaşı.
- **Ken Loach- Looking for Eric**- Ünlü futbolcu Eric Cantona'ya hayran bir işçinin umutsuzluk ve umut dolu hikayesi.
- **Franklin J. Schaffner- Papillon (Kelebek)** – Henri Charriere'in yaşamış bir hikayeyi anlattığı kitabından uyarlama bir film. Film, McQueen ve Hoffman oyunculukları ile muazzam bir başyapıt haline geliyor.
- **Wolfgang Becker- Elveda Lenin** –Sovyetler'in çözülme sürecinde Doğu Almanya'da yaşanan değişimi anlatan 2003 yapımı bir film.
- **Harold Ramis- Groundhog Day** –Aynı günü tekrar tekrar yaşasaydınız ne yapardınız? Eğlenceli bir film izlemek isteyenler için.
- **Stanley Kubrick- Full Metal Jacket**- Bu film iki bölümden oluşuyor. Birincisi, askeriyenin savaşa hazırlık için tek tiplendirdiği insanlar, ikincisi, Amerika'nın Vietnam'ı işgali.
- **Bernardo Bertolucci –1900**- Aynı çiftlikte büyüyen farklı sınıflara ait iki insanın uzun hikayesini konu alır
- **Wes Anderson- The Grand Budapest Hotel** – İnsana film izlemeyi sevdiren akıcı ve mükemmel bir film.

- **Micheal Moore- Fahrenheit 9/11**- Aynı adlı kitaptan uyarlama bir distopya.
- **Aki Kaurismaki- The Man Without a Past**- Kaybedilmişliğin, dayanışmanın ve umudun harmanlandığı mükemmel bir başyapıt.
- **Aki Kaurismaki- Leningrad Cowboys Go America**
- **Vincent Perez- Alone in Berlin -2.** Dünya Savaşı'nda oğullarını savaşta kaybetmiş anne babanın Nazi karşıtı mücadelesini anlatan bir film.
- **Yüksel Aksu- İftarlık Gazoz**- Cem Yılmaz'ın oynadığı, Dondurmam Gaymak ve Entelköy Efeköy'e Karşı filmlerinin yönetmeninden.
- **Biket İlhan- Mavi Gözlü Dev**- Yetkin Dikinciler'in Nazım'ı canlandırdığı, hapis günlerini anlatan tarihi bir film.
- **Atif Yılmaz- Köşeyi Dönen Adam**- Kemal Sunal'ın oynadığı sansürsüz şekliyle mutlaka izlenilmesi gereken bir film.
- **Yılmaz Güney- Umut – Duvar – Sürü – Arkadaş - Yol**
- **Philiph Kadelbach- Unsere Mütter Unsere Vater** (Alman gençlerin gözünden anlatılan en kapsamlı 2. Dünya Savaşı hikayesi)
- **Sidney Lumet- 12 Kızgın Adam**- Amerikan yargı sistemini eleştiren 1957 yapımı bir film.
- **Richard Schenkman- The Man From Earth**- Düşük bütçeli yapılabilecek en iyi bilim kurgu filmi.
- **Kartal Tibet- Zübük**- Aziz Nesin'in aynı adlı eserinden uyarlanmıştır. Günümüze ışık tutması açısından önemlidir
- **Before Sunrise-Sunset-Midnight (üçlemedir)** –Yol filmleri sevenler için.
- **İciar Bollain-Yağmuru Bile**-Bolivya yerlilerinin suyun özelleştirilmesine karşı verdiği mücadeleyi konu alır.
- **Anna Muylaert- Second mother**
- **Victoria de Sica- Bisiklet Hırsızları**

1789 Fransız Devrimi

Modern toplumların sınıflar mücadelesi tarihinin perdesini sonuna kadar açan olay 1789 Fransız Devrimi'dir.

Fransız Devrimi her ne kadar 1789 yılında Fransız Monarşisi'nin egemenliğine son verilmesinin tarihi olsa da 1848 yılına kadar süren "devrimler" ve sınıf mücadeleleri tarihidir de. Devrimin açtığı perdenin sahnesi diyebileceğimiz 19.yy toplumsal formasyonu da 18. ve 20.yy'a göre farklar içerebilir. Bunlarda değişmeyen iki önemli nitelikten biri üretim araçlarının mülkiyetinin ve üretim ilişkilerinin siyasal iktidarla belirlenim ilişkisi içerisinde olduğudur. Diğeri ise üretim ilişkilerindeki devrimci dönüşüm için Fransız Devrimi öncesine kadar toplumsal devrimin siyasal devrimi önceleyebileceği, sonrasında ise yeni üretim ilişkilerinde (kapitalist üretim ilişkileri) devrimci dönüşüm için ancak siyasal devrimin toplumsal devrimi önceleyebileceğinin tarihsel doğ-ruluğudur.

18.yy'dan 19.yy Dünyasına Geçiş Anlamak

Tarıma dayalı ekonomiyle yerleşik yaşamını sürdüren ve bu ekonomi-

nin üzerinde yükselen üretim ilişkilerinin belirlediği feodal toplum yapısı uzun (çok çok uzun) süre hükümlanlığını sürerken, Büyük Britanya'da 18.yy sonlarına doğru, neredeyse 16.yy'dan beri küçük aile işletmelerinde (manüfaktür) sürdürülen dokumacılık yaygınlaşmaya başlıyor ve Kuzey Batı'daki Lancashire "şehrinde" temel ekonomik faaliyet haline geliyordu. İplik eğirme makinelerinin kullanılması ise pamuklu dokumacılık, yeni yeni yeşeren sanayinin temel direği olmaya başlamıştır. 1763 yılında James Watt'ın İskoçya'da icat ettiği buharla çalışan makinenin ise hem bu ekono-miyle entegre olması, hem de kömür madenlerinin işletmeye açılmasına yol açması yeni bir devri başlatıyordu: Sanayi Devrimi. Bu devrim de yarattığı Kapitalist Endüstri ile Fransız Devrimi'nin hem anası, hem de yarattığı yeni dünyada yol arkadaşı olarak okunabilir. Tüm bu döneme damgasını vuran düşünsel atmosfere değinmeden geçmek ise dönemi ve devrimin ayak seslerini tam olarak anlamamızı engeller. Aydınlanma düşüncesinin ilkin evrelerinde pek tabi olarak bugünkü anlamda toplumbilimci,

sosyalbilimci ya da siyasetbilimcilerden bahse-demeyiz. Öne çıkan bu insanlar toplamı, sosyalbilimler öncesi tüm toplumbilimlerin ana rahmi olarak da göreceğimiz felsefe alanındaki filozoflardan oluşmuştu. Ne var ki çoğunluk söz konusu bu sorunları çözmek için dünyayı anlamaya çalışmışlardı, ta ki 1845 yılında Karl Marx, Feuerbach Üzerine Tezler'ini yazarak onları elinin tersiyle masadan sıyırıp atana değin. Aydınlanmacılığın ana karakteri olarak doğaüstünün doğalla, dinin bilimle, tanrısal buyruğun doğa yasalarıyla yer değiştirdiği; sosyal, siyasal, dinsel tüm sorunların çözümündeki araç olarak deneyin rehberliğindeki aklın kullanıldığı; insanın ve toplumun mükemmel-leştirebileceğine, in-sanın yönetsel erklerin baskılarından kurtulma hakkı ile her insanın yaşamda temel hakları ol-duğuna dair katıksız inancın bütünüdür diyebiliriz.

18. yy sonları ve 19.yy başlarında buhar gücüyle çalışan lokomotifler ve gemiler; hızla endüstriyel üretimi artırıp, o zamana kadar çok çetin şartlarda gerçekleştirilmeye çalışılan iletişim, yolculuk ve lojistik nakliyat sorunlarını süratle çözmeye başla-

mıştır. İnsanlar arasındaki mesafeler kısalıp, yer değiştirebilirlik artarken, artan üretim koşulları nüfus artışını hızlandırıyordu; öte yandan erken 1789 dünyası koşullarında hala kırsal nitelikler kentsel niteliklere ağır basıyor, Avrupa'nın eski rejimleri ve onların ekonomik sistemleri için buhran çağı yaşıyordu.

1789 (-1848) Fransız Devrimi, merkezinde komşu ve rakip olan Büyük Britanya ve Fransa'nın bulunduğu, Avrupa'nın bir kesimi ile Kuzey Amerika'daki ufak toprak parçaları olarak değerlendirilebileceğimiz kolonilerde gelişen ve birbirleriyle sürekli etkileşim içerisinde olan bir takım olaylar zincirinin sonucunda, dünyanın belli bir coğrafi bölgesindeki kapitalist endüstrinin toplumsal ürünü olan "orta sınıf" ve liberal burjuvazinin, özgürlük ve eşitlik vaadiyle yeni ekonomik-toplumsal sistemler (kapitalizm) kurmasının zaferidir.

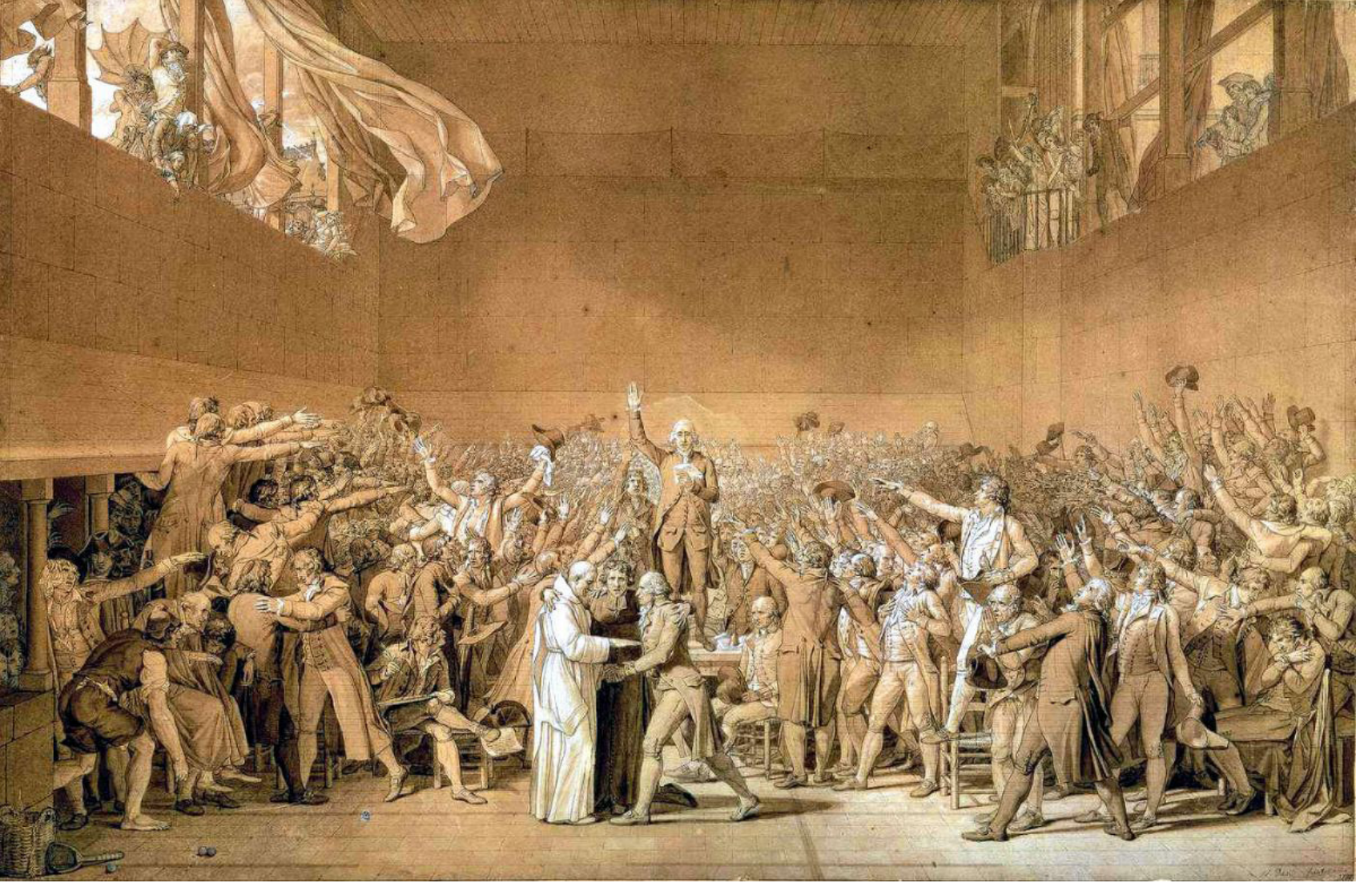
23 milyonluk Fransa'da mutlak olarak imtiyazlı ve korunaklı olan yaklaşık 400 bin birinci tabaka aristokratlar sınıfı mevcuttu, bunlar resmi devlet görevlerini, gittikçe artan taşra ve merkez idaresini de ellerine geçirmişlerdi. Öte yandan taşranın küçük soyluları ise gelirleri azaldıkça zaten oldukça geniş olan feodal haklarını sonuna kadar zorlayarak köylüleri canlarından bezmiş hale getirmişlerdi. Köylülerin ya hiç toprağı yoktu ya da oldukça verimsiz topraklardı. Kiliseye ödenen ondalıklar gibi feodal yükümlülükler ise cabasıydı. Böylece neredeyse tüm idari hizmet alanlarından uzaklaşmış "orta sınıf" (küçük burjuvazi) ile köylüler hızla aynı çıkar etrafında buluşuyor ve yeni ulus inşaa ediliyordu. Bu esnada Fransa, Büyük Britanya'ya karşı cepheden, Amerikan Bağımsızlık Savaşı'na (1775-1783) karışmış ve böylece idari-mali yapısı büyük ölçüde eskimiş Monarşinin parasal açıdan iflası gerçekleşmişti. Bunu takip eden yıllarda bir seri olaylar esnasında Fransa ekonomisi toplumun bütün kesim-

leri için büyük sıkıntılar getirmiştir. Sonuçta 1788 ve 89'da alınan kötü hasat ve çok sert geçen kış mevsimi bunalımı içinden çıkılmaz derecede derin-leştirmiştir. Nihayetinde asiller ve baskıdan kurtuluş gibi kulağa kolay gelen sözler, bir kez yayı-lınca önü alınamaz bir ayaklanma dalgasına döndü. Burjuvazi, küçük burjuvazi, köylülük ve baldırıçiplaklar eşitlik ve özgürlük sloganlarıyla, imtiyazlıların ayrıcalıklarına son verilmesi ve feodal zorbalığın baskısından kurtuluş için Paris'in sokaklarındaydılar. Kraliyet otoritesini sim-geleyen Bastille hapishanesi devrimci güçler tarafından silah bulmak amacıyla ele geçirildi. Bu olay bugün bile Fransız Devrimi'nin simgesel olaylarından en ünlüsü olarak bilinir. Bastille'in ele geçirilişi devrimi taşra kentlerine ve kırsal alanlara yaydı. 14 Temmuz 1789'da başlayan ayaklanma 3 hafta içerisinde artık eskisi gibi yönetemeyen yönetenlerin, eskisi gibi yönetilmek istemeyen kitlelerce alaşağı edilmesiyle sonuçlandı. Kraliyet Fransa'sının dev aygıtı paramparça oldu. Ağustos ayının sonlarında Devrim, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi ile resmi ifadesini kazanmış oldu. Devamında feodal ayrıcalıklar resmi olarak yürürlükten kaldırılmış olsa da feodalitenin tamamen tasfiyesi için 1793'ü Terör Dönemi'ni beklemek gerekecekti.

Devrimin Tutkulu Devrimcileri: Kırmızı Takkeli Jakobenler

Kitlelerin başkaldırmalarının toplumsal açıdan neleri getirebileceği konusunda korkuya kapılan küçük burjuva devrimcilerinin bir kısmı hızla önce siyasal tutuculuk, zaman içerisinde de toplumsal-siyasal-kültürel tutuculuk safına geçtiler. Ancak küçük burjuvazinin bir kesimi devrimci çizgide kalma konusunda ısrarlı çıktı, bu Fransız Devrimi'nin kendi dönemindeki ve takip eden dönemlerdeki burjuva devrimlerden çok özgün kılan biricik özelliğiydi. Kafalarında kırmızı takkeleri, kaba yünlü kıyafetleri, kırmızı papuçları, keskin sınıf kinleri ve devrimci tutkularıyla küçük burjuvazinin bu radikal kesimi Jakobenlerden başkası olamazdı. Jakobenler kendi idealleriyle tutarlı biçimde hareket edebilecek yeni bir toplumsal alternatifi kurabilecek sınıf mevcut olmadığı için radikalliklerini korumak zorunda kalmışlardı. Nitekim az öce belirttiğimiz küçük burjuva unsurların bir kesimi mutlak eşitlik ve özgürlük talebi etrafında örülecek gelecekte, bu gelecek kurulurken de izlenmesi tarihsel bir zorunluluk olan yıkıcılıktan tez zamanda ürküntüye kapılmışlar, hızla büyük burjuvazinin sınıf çıkarları etrafında topaklaşmaya başlamışlardı. Bu durum, kurulmaya başlanan burjuva düzeninde

yaşanan ücretli emek sömürsünün devamlılığı için gerekirse eski rejimin kalıntılarıyla barış tesis etmeyi gerektirecekti. Fransız bayrağındaki kırmızı ve mavinin yanına kraliyet rengi beyazın yamanması hiç de temelsiz değildi. İşte Jakoben ihtilalcilik bunu sonuna kadar ret ederek eşitlik ve özgürlük için mücadeleye devam etmişlerdi. Ancak bu amaçlarının mutlak taşıyıcısı olacak olan işçi sınıfı henüz bütünlüklü olarak bir sınıf kimliği taşımaktan dahi çok uzaktı. Sınıfımız doğumunun ardından emekleme döneminin yetersizliklerini barındırıyordu.

1789-1791 arasında "ılımlı burjuvazi" Kurucu Meclis'e dönüşen yaşama organıyla liberal politikaları yürürlüğe soktu. Feodallerin ya da kilisenin elinde bulunan topraklar köylülerin özel mülkiyeti haline getirilmiş, emekçi sınıfın sendikaları yasaklanmış, küçük esnafların ise

esnaf birlikleri ortadan kaldırılmıştı. 1791'de ilan edilen burjuvazinin ilk anayasası ise mülk sahibi "vatan-daşlarına" seçme ve seçilme hakkı vermişti. Öte yandan 1791'in Haziran ayında kaçak durumda olan Kral XVI. Louis ülke dışına çıkmaya çalışırken yakalandı, ancak barışçılık niyetleri güden "ılımlı burjuvazi" nihai sonu hazırlama kararlılığından yoksundu. Kralın kaçarken yakalanması cumhuriyetçi ateşi yeniden körüklemişti. Diğer yandan liberal ekonomik politikalar, denetimden yoksun "hür teşebbüsün" uygulamaları, yiyecek fiyatlarındaki akıl almaz dalgalanmayı ve dolayısıyla kitlesel yoksullaşmayı getiriyordu. Eski rejimin artığı kral yanlısı aristokrasi ise eski düzenin dış bir müdahale ile geleceği beklentisi içine girmişken, Avrupa'nın eski rejimleri ise Fransa devrimiyle yayılan düşüncelerin yayılımından ürkmüş-

lerdi. "Aşırı sağ" ve "ılımlı sol" da çıkarları doğrultusunda bu savaştan yanaydı. Sonuçta 1792 yılının Nisan ayında Avusturya'ya savaş ilan edildi.

Söz konusu bu karmaşık nedensellikler ağı ilk olarak yeni meclisin hakim partisi büyük burjuvaziyi ve taşra burjuvazisini temsil eden Girodenleri daha da güçlendirmişti. Fakat süreç çok geçmeden 1793 Mart ayını takip eden yıllarda küçük radikal burjuva devrimcileri olan Jakobenlerin hızla güç kazanmasına yol açmıştı. Yine bir baldırıçıplak isyan dalgası ve darbesi Girodenleri 2 Haziran 1793'de iktidardan uzaklaştırmış ve kısa Jakoben Dönemi'nin (Jakoben Cumhuriyeti) sayfasını açmıştır.

Jakobenler iktidara geldiğinde Alman prensliklerin orduları Fransa'yı kuzeyden ve doğudan işgal ediyor; İngilizler güneyden ve batıdan saldı-

ıyorlardı. Fransa'daki 80 vilayetten 60'ı Paris'e karşı ayaklanmıştı. Ülke her açıdan iflas etmiş, cumhuriyet yıkılıyordu. Oysa Jakoben iktidarının (Terör dönemi) 14 ayı içinde uygulanan sert politikalarla, tüm aristokrat artıkların, yarıkçıların ve kralın giyotine gönderilmesiyle Fransa'nın bütünlüğü denetim altına alınmış, işgalciler kaybetmişlerdi. 1793'de yeni anayasaya ilan edildi. Halka genel oy hakkı, başkaldırma, çalışma ya da geçimi sağlama hakkı tanındı. İnsanlığın gördüğü ilk gerçek demokratik anayasaydı bu. Ayrıca tüm feodal haklar karşılık ödenmeksiz kaldırılırken, Fransız sömürge kolonilerinde kölelik yasaklanıyordu. Oysa Avrupa'da savaş devam ediyordu ve savaş ekonomisini taşımak Jakobenlerin omuzlarında büyük bir yük olmuştu. Jakobenlerin balıdırıçıklık kitlelerle yaptığı ittifak ise yine küçük burjuvazi arasında içten içe korkuyu körüklemeye devam ediyordu. Sonuçta Jakoben lider Robespierre, geçici diktatörlükten

sonra aydınlanma çağı filozoflarının öngördükleri doğal düzene ulaşmadan 28 Temmuz 1794'de giyotinle idam edildi. Birkaç gün içindeyse 89 Jakoben devrimci daha idam edildi.

Fransız devrim(ler) tarihinde Direktuar dönemi olarak anılan Jakoben dönemin ardından yaşanan 1795-99 arası, küçük burjuva liberalizminin nafile huzur bekleyişinin yıllarıydı. Çünkü bu dönem ardı sıra gelişen küçük ayaklanmalar, darbe girişimleri ve komplolar dönemi idi. Direktuar, 4 yıllık zaman zarfında yaşadığı sorunları çözemedikçe, her adımda daha fazla ordusunun gücüne yaslanmış ama bu durumda ordu içindeki güç odaklarının büyümesine yol açmıştı. Bir dizi tarihsel ilişki sonrasında ordu içinden onbaşılıktan generalliğe kadar yükselen Napoleon Bonaparte (1769-1821) erki ve yetkileri elinde toplamış, önce konsüllüğe yükselmiş, sonrasında imparatorluğunu ilan etmiştir. O, bir döneme adını veren Jakoben-

leri ve jakobenizmi yıkmıştır. Ancak Jakobenlerin elinde mutlak kararlılıkla yükselttiği eşitlik ve özgürlük ideallerini yıkamamıştı. Böylece Fransız Devrimi, Kurucu Meclis, Girodenler, Jakoben Cumhuriyeti ve Direktuar dönemi sonrasında Konsüllük(1799-1804), İmparatorluk (1804-14), Bourbon Monarşisi (Restorasyon) (1815-30), Anayasal monarşi (1830-48), Cumhuriyet (1848-51), İmparatorluk (1852-70) dönemlerinden geçmiş; tüm bu dönemler şiddetli sınıf savaşımına sahne olmuş, bu dönemler boyunca kimi kez öne çıkışları ve kimi kez yenilgileri ile devrimci işçi sınıfı olgunlaşmış, Avrupa'da dolaşan komünizm hayaleti büyümüştür. Bu hayalet ki bizlere gerçek eşitlik ve özgürlüğün, ancak sınıfsız bir toplumda yaşanabileceğini bilimselliği ile de göstermiştir.

1917 Ekim Devrimi

Ekim Devrimi, sosyalist devrimin Rusya'da gerçekleşme biçimidir. Ekim Devrimi ile beraber Rus-ya'daki burjuvazi ve toprak sahiplerinin iktidarı devrilmiş, Bolşevik Parti yönetiminde işçi-köylü ittifakına dayanan ve Sovyet devlet biçimine bürünen proletarya diktatöryası kurularak, iktidar meselesi çözülmüştür. Bütün devrimlerin temel meselesi iktidar meselesidir. Yani Lenin'in sap-tamasıyla "Her devrimin temel sorunu, iktidar sorunudur. Bu sorun aydınlatılmadıkça devrimde kendi rolünü bilinçli bir biçimde oynamak ve hele devrimi yönetmek söz konusu edilemez." Sosyalist devrim ile sosyalist ekonomi ve toplum düzeninin kuruluş sürecini, yani sosyalizmin siyasi, iktisadi ve toplumsal unsurlarını birbirine karıştırmamak gerekir. Sosyalizm bir durum değil, harekettir. Sosyalist devrim bu hareketin siyasi unsurunu teşkil eder. Bir bakıma sosyalist devrimin kapitalist düzeni ortadan kaldırarak, sosyalist düzeni

kurmak için gerçekleştirilmesi gereken ekonomik ve siyasi bütünün içindeki yerini açık ve seçik biçimde belirlemek büyük bir önem taşımaktadır. Sosyalist devrim, işçi sınıfının, başta geniş köylü yığınları olmak üzere, bağ-laşıklarıyla (müttefikleriyle) birlikte, sosyalist iktisat ve toplum düzenini kurma irade, istek ve kararıyla, devletin sınıfsal yapısını değiştirerek, iktidara el koyması anlamına gelir. Dolayısıyla sosyalist devrim, bir süreç değil, yine bir süreç içindeki niteliksel sıçrama ânı'dır. Sosyalist hareketin iktisat ve toplum düzeninin kurulmasını gözeten devrimci mücadele sürecinin zorunlu bir uğrağıdır. Ekim Devrimi sadece ve tek başına burjuvazi ve toprak sahiplerinin gerici iktidarını yıkmakla kalmadı. Devrim, ekonomik bakımdan geri bir ülkede, sosyalist devrimi gerçekleştirerek, em-peryalist çağın şartları içinde sosyalist hareketin içinde ayak bağı haline gelmiş dogmatik sosyalist devrim anlayışlarını da

yerle bir etti. Özellikle II. Enternasyonal çevrelerinde yaygın ve egemen bulunan anlayışa göre sosyalist devrimin başarı kazanması için, üretim güçlerinin sosyalist iktisat düzeninin hemen kurulmasını sağlayacak ölçüde gelişmiş, işçi sınıfının nüfus içinde ço-ğunluk sağlayabilecek kadar genişlemiş ve yüksek bir kültür düzeyine ulaşmış olması gerekiyor-du. Başka bir deyişle sosyalist devrimi gerçekleştirecek ülkelerin burjuva demokratik devrimlerini tamamlamış ve kapitalizmin son derece yüksek bir gelişme düzeyine ulaşmış olması şarttı. Aksi halde sosyalist devrim başarıya ulaşamaz, işçi sınıfı iktidarı eline geçirse bile elinde tutamazdı. Oysa Lenin'in daha 1916'da kaleme aldığı "Proletarya Devriminin Asgari Programı" başlıklı ma-kalesinde şunları yazıyordu: "Çeşitli ülkelerde kapitalizm, son derece farklı bir biçimde gelişir. Ayrıca ticari üretim rejiminde de başka türlü olamaz. Bundan da şu kaçı-

nılmaz sonuç çıkar ki, sosyalizm, bütün ülkelerde aynı anda zafer kazanamaz. Sosyalizm ilkin bir tek ya da birkaç ülkede zafer kazanırken öteki ülkeler, belli bir süre boyunca burjuva ya da burjuva öncesi ülkeler olarak kalacaklardır. Bu durum zorunlu olarak sürtüşmelere yol açacak ve ayrıca öteki ülkeler burjuvazisini doğrudan doğruya sosyalist devletin muzaffer proletaryasını ezmeye yöneltecektir. Bu durumda bizim açımızdan savaş, yasal ve haklı duruma gelecektir. Sosyalizm için, öteki halkları da burjuvazi-nin boyunduruğundan kurtarmak için bir haklı savaş olacaktır bu.” (Ekim Devrimi Dosyası, 1999, Sol Yayınları s. 18-19)

Ekim Devrimi'nin tarihsel kökleri

Bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi, devrim-öncesi Rusya'sında da sanayi alanındaki atılım yılları ile işçi sınıfını ağır bir şekilde etkileyen, yüzbinlerce işçiyi işsizliğe ve sefalete mahkûm eden sanayi krizleri, sanayinin sekteye uğraması birbirini izliyordu. Rusya'da kapitalizmin gelişmesi serflüğün kaldırılmasından sonra bir hayli hızlansa da, buna rağmen Rusya, iktisadi gelişme bakımından diğer kapitalist ülkelerin çok çok gerisinde kalıyordu. Nüfusun büyük çoğunluğu hâlâ tarımla uğraşıyordu. “Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi” adlı ünlü eserinde Lenin, 1897 genel nüfus sayımı sonuçlarından önemli veriler aktarır. Toplam nüfusun altıda beşinin tarımla uğraştığı, büyük ve küçük sanayide, ticaretle, demiryollarında, suyollarında, inşaatlarda, kerestecilikte vb. ise nüfusun ancak yaklaşık altıda birinin çalıştığı görülür. Ekim Devrimi'nin köklerini Rusya'yı 20. yüzyılın başında emperyalist devletler zincirinin en zayıf halkası haline getiren tarihsel çelişmenin biriktiği dönem içinde aramak gerekir. 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında kapitalizm, gelişmesinin en üst ve son aşamasına, emperyaliz-

me ulaştıkça, savaşlar kaçınılmaz hale geldi. Emperyalizm aşamasında güçlü kapitalist birlikler (tekeller) ve bankalar, kapitalist devletlerin yaşamında tayin edici faktör haline geldiler. Finans-kapital, kapitalist devletlerde evin efendisi oldu. Finans-kapital yeni pazarlar, yeni sömürgeler, yeni sermaye ihraç alanları ve yeni hammadde kaynakları talep ediyordu. Kapitalizmin genel krizinin bir ifadesi olan 1. Dünya Savaşı, bu krizi daha da ağırlaştırdı ve dünya kapitalizmini zayıflattı. Rusya işçileri ve Bolşevik Parti, dünyada kapitalizmin zayıflığından başarıyla ilk yararlananlar oldular, emperyalist cepheyi yarıdılar, Çarı devirdiler ve İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetlerini kurdular.

Ekim 1917'den Ocak-Şubat 1918'e kadarki kısa zaman diliminde Sovyet devrimi tüm ülkeye yayıldı. Sovyet iktidarı dev ülkenin toprakları üzerine öyle büyük bir hızla yayıldı ki, Lenin bunu Sovyet iktidarının “zafer yürüyüşü” olarak adlandırdı. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi zaferine ulaşmıştı. Rusya'da sosyalist devrimin bu nispeten kolay zaferinin

bir dizi nedeni arasından şu belli başlı nedenler öne çıkarılmalıdır:

1) Ekim Devrimi, Rus burjuvazisi gibi görece zayıf, kötü bir şekilde örgütlenmiş ve siyasi bakım-dan oldukça tecrübesiz bir düşmanla karşı karşıyaydı. İktisadi bakım-dan hala zayıf ve tamamen hükümet ihalelerine bağımlı olan Rus burjuvazisi, durumdan bir çıkış yolu bulabilmek için zo-runlu olan ne siyasi bağımsızlığa ne de yeterli inisiyatife sahipti. Savaş ülkenin gücünü aşmış ve halk ile orduyu tam bir bitkinliğe düşürmüş olduğu halde, Rus burjuvazisi tıpkı Çar gibi “zafer kadar savaş”tan yanaydı. Köylülük topraksızlıktan ve çiftlik sahiplerinin boyunduruğu altında mahvolurken, burjuvazi tıpkı Çar gibi büyük toprak mülkiyetini özünde olduğu gibi sürdürmeye kararlıydı.

İşçi sınıfına karşı politikaya gelince, Rus burjuvazisi, işçi sınıfına olan nefretinde Çar'ı bile geçiyordu, çünkü fabrika sahiplerinin boyunduruğunu yalnızca korumak ve güçlendirmek değil, aynı zamanda kitlesel lokavtlarla

bu durumu katlanılmaz hale getirmeye çabalıyordu. Halkın, Çar'ın politikasıyla burjuvazinin politikası arasında hiçbir özsel fark görmemesi ve Çar'a olan nefretini bu defa burjuvazinin Geçici Hükümet'i-ne yöneltmesinde şaşılacak bir şey yoktu. Uzlaşıcı partiler, Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, halk üzerinde belli bir etkiye sahip oldukları sürece, burjuvazi bunları bir siper olarak kullanabilir ve iktidarını koruyabilirdi. Fakat Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler kendilerini emperyalist burjuvazinin ajanları olarak teşhir edip halk üzerindeki etki-lerini böylece kaybettikten sonra, burjuvazi ve onun Geçici Hükümet'i dayanaksız kalmıştı.

2) Ekim Devrimi'nin başında, Rusya işçi sınıfı gibi devrimci bir sınıf, mücadele içinde çelikleş-

miş, kısa zaman içinde iki devrim geçirmiş ve üçüncü devrimin başlamasına kadar barış, toprak, öz-gürlük ve sosyalizm uğruna mücadelede halka önderliğini kabul ettirmişti. Eğer Ekim Devrimi'nin Rusya işçi sınıfı gibi halkın güvenini kazanmış bir önderi olmasaydı, bir işçi-köylü ittifakı da olmazdı ve bu ittifak olmadan Ekim Devrimi zafere ulaşamazdı. 3) Rusya işçi sınıfının devrimde, köylü nüfusun muazzam çoğunluğunu kapsayan yoksul köylülük gibi ciddiye alınması gereken bir müttefiki vardı. O dönem Rusya'daki bütün partilere baktığımızda, ne Kadetlerin, ne de Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin çiftlik sahipleriyle ciddi bir şekilde bozuşmaya veya köylüler için kendi kanlarını akıtmaya niyetli olduklarını, Rusya'da çiftlik sahipleriyle hiçbir bağı olmayıp,

bilakis, köylülerin ihtiyaçlarını tatmin etmek için çiftlik sahiplerini yere çalmaya hazır sadece bir tek partinin, Bolşevik Parti'nin bulunduğu görürüz. İşte bu durum, proletaryanın yoksul köylülükle ittifakının gerçek temelini oluşturdu. Uzun süre bocalayıp, ancak Ekim ayaklanmasının arifesinde yoksul köylülüğe katılarak yüzünü tüm yüre-ğiyle devrime çeviren orta köylülerin tavrını belirleyen de işçi sınıfının yoksul köylülükle ittifakının varlığı oldu.

4) İşçi sınıfının başında, siyasi mücadelelerde denenmiş ve sınanmış bir parti olan Bolşevik parti bulunuyordu. Bolşevik Parti, tayin edici taarruzda halka önderlik edecek kadar cesur ve hedefe giden yolda hiç bir engelle takılmayacak kadar temkinli bir partiydi. Ancak böyle bir parti, barış uğruna genel-demokratik hareket

ile çiftlik sahiplerinin topraklarını ele geçirmek için köylü-demokratik hareketini, ezilen halkların ulusal hak eşitliği için ulusal kuruluş hareketi ile prole-taryanın burjuvaziye devirmesi ve proleterya diktatörlüğünü kurmak üzere sosyalist hareketi, yani, bu kadar farklı devrimci hareketi tek bir ortak devrimci akımda bu denli ustaca kaynaştırabilirdi.

5) Ekim Devrimi, emperyalist savaşın hala tam yol devam ettiği, ileri gelen burjuva devletlerin iki düşman kampa bölündüğü, birbirleriyle savaşmaktan ve birbirlerini zayıflatmaktan, "Rusya'nın işleri"ne etkili bir şekilde karışmak ve aktif olarak devrime karşı çıkmak imkânına sahip olmadıkları bir sırada başladı. Bu, hiç kuşkusuz, Ekim Devrimi'nin zaferini kolaylaştırdı.

Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) ve İskra

1901-1904 döneminde devrimci işçi hareketinin gelişmesi temeli üzerinde, Rusya'daki marksist sosyal-demokrat örgütler büyüdü ve güçlendi. "Ekonomistler"e karşı ilkeler uğruna verilen inatçı mücadelede, Lenin'in "İskra"sının devrimci çizgisi zafer kazandı, ideolojik karışıklık ve "ama-törlük" aşıldı. "İskra" dağınık sosyal-demokrat çevre ve gruplar arasında bağ kurdu ve II. Parti Kongresi'nin toplanması için yolu hazırladı. 1903'te toplanan II. Parti Kongresi'nde, Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi oluşturuldu, Parti Programı ve tüzüğü kabul edildi ve partinin yönetici merkezi organları kuruldu. II. Parti Kongresi'nde, RSDİP bünyesinde "İskra" yöneti-

minin kesin zaferi için verilen mücadeleye içinden iki grup ortaya çıktı: Bolşevik grubu ve Menşevik grubu. II. Parti Kongresi'nden sonra Bolşevikler ve Menşevikler arasındaki en önemli görüş ayrılıkları, örgüt sorunları etrafında toplanıyordu. Menşevikler "Ekonomistler"e yakınlaştılar ve parti içinde onların yerini aldılar. Menşeviklerin oportünizmi kendini ilk önce örgüt sorunları alanında gösterdi. Menşevikler, Lenin'ci tipte militan devrimci bir Parti'ye karşıydılar. Gevşek, örgütsüz, kuy-rukçu bir parti istiyorlardı. Parti içinde bir bölünme çizgisi izliyorlardı. Plehanov'un yardımıyla "İskra"yı ve Merkez Komitesi'ni ele geçirdiler ve bu merkezlerden kendi bölücü amaçları için yararlandılar. Menşeviklerden gelen bölünme tehlikesini

gören Bolşevikler, bölücüleri dizginlemek üzere tedbir aldılar, III. Parti Kongresi'nin toplanması doğrultusunda yerel örgütleri seferber ettiler ve kendi gazeteleri Vperyod'u (İleri) çıkardılar. Böylece, ilk Rus devriminin arifesinde, hâlihazırda patlak vermiş bulunan Rus-Japon savaşı döneminde, Bolşevikler ve Menşevikler iki ayrı siyasi grup olarak ortaya çıktılar.

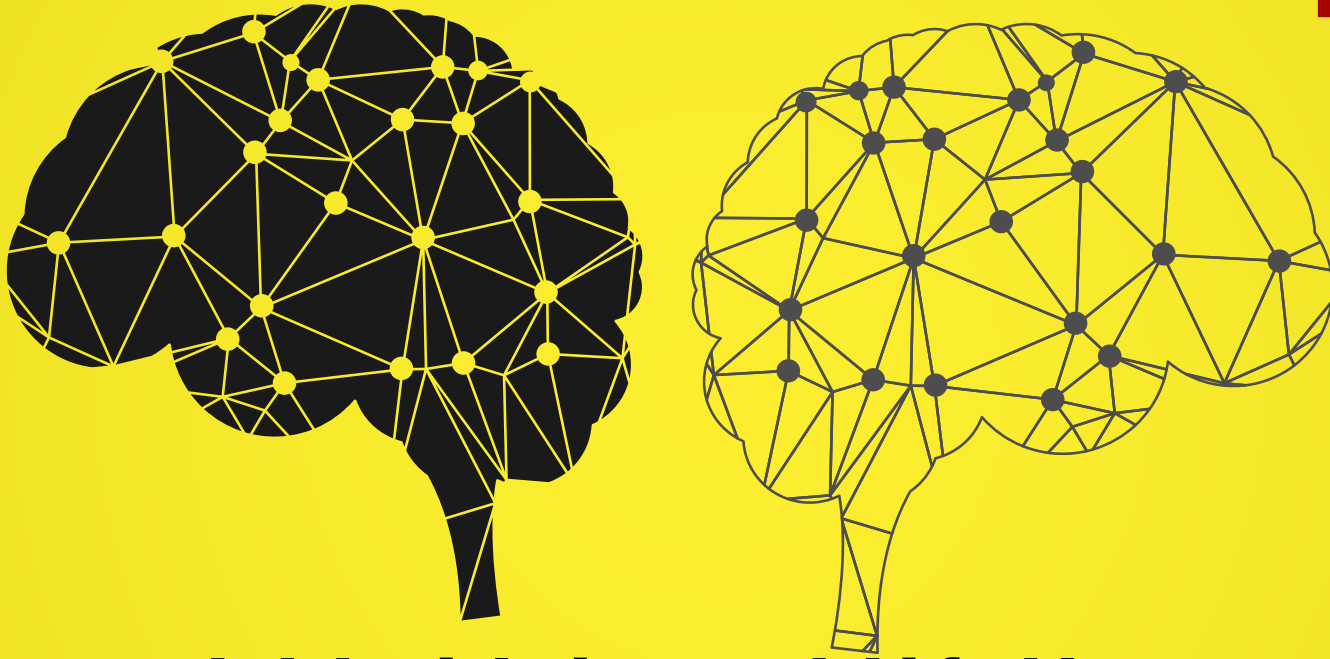
1917 Şubatı ile Ekimi arasındaki sekiz ayda Bolşevik Parti son derece güç bir görevi yerine getirdi: işçi sınıfının çoğunluğu ile Sovyetlerde çoğunluğu kazandı ve milyonlarca köylüyü sosyalist devrimden yana olan safa çekti. Bu kitleleri küçük-burjuva partilerin (Sosyal Devrimcilerin, Menşeviklerin ve Anarşistlerin) etkisinden kurtardı, bu partilerin emekçilerin çıkarlarına karşı yönelen siyasetini adım adım teşhir etti. Bolşevik Parti, cephe ve cephe gerisinde muazzam bir siyasi çalışma geliştirerek kitleleri Ekim Sosyalist Devrimine hazırla-

dı. Partinin bu dönemdeki tarihinde tayin edici önemdeki olaylar, Lenin'in yurtdışındaki sürgünden dönüşü, Nisan Tezleri, Parti'nin Nisan Konferansı ve VI. Parti Kongresi idi. Partinin kararları, işçi sınıfına bir güç kaynağı oldu ve ona zafer inancı aşıladı; işçiler bu kararlarda, devrimin en önemli sorunlarına yanıt buldular. Nisan Konferansı, Partiyi burjuva-demokratik devrimden sosyalist devrime geçiş mücadelesine yöneltti. VI. Parti Kongresi, Partiyi burjuvaziye ve Geçici Hükümet'e karşı silahlı bir ayaklanmaya yöneltti. Bolşevik Parti, kitlelerin burjuvaziye devirme ve Sovyet iktidarını kurma mücadelesini yöneten tek partiydi.

Bolşevik Partinin önderliği altında işçi sınıfı yoksul köylülerle ittifak halinde, askerlerin ve bahriyelilerin desteğini alarak burjuvazinin iktidarını devirdi, Sovyet iktidarını kurdu, yeni tipte bir devlet, sosyalist Sovyet devletini kurdu. Çiftlik sahiplerinin toprak mülkiyetini or-

tadan kaldırdı, toprağı kullanmaları için köylülere devretti, ülkede bütün toprakları ulusallaştırdı, kapitalistleri mülksüzleştirdi. Rusya'nın savaştan çekilmesini başardı ve barışı sağladı. Çok gerekli olan bir soluklanma molası elde etti ve böylece sosyalist inşayı geliştirmek için önkoşulları yarattı. Ekim Sosyalist Devrimi kapitalizmi ezdi, burjuvaziye üretim araçlarından yoksun bıraktı ve fabrikaları, işletmeleri, toprağı, demiryollarını ve bankaları tüm halkın mülkiyetine, toplumsal mülkiyete dönüştürdü. Proletarya diktatörlüğünü kurdu ve koskoca bir devletin yönetimini işçi sınıfının eline teslim ederek onu hâkim sınıf kıldı. Böylece Ekim Sosyalist Devrimi insanlık tarihinde yeni bir çağı, proleter devrimleri çağını açtı.

2017, Ekim Devrimi'nin 100. Yılı... O yüzden insanlık açısından büyük bir tarihsel sıçrama olan bu dönemi iyi okumak kavramak, dersler çıkarmak komünistlerin temel görevidir.

Kadın ve erkek beyinleri arasındaki farklar ortaya çıkıyor!

Kadınlar ve erkeklerin beyinleri arasındaki farklılaşmalara odaklanan bilim insanları bazı önemli sonuçlara ulaşıyor. Beyin hacmi, korteks (beynin duysal-motor bölümü) ve korteks altı (duygu, öğrenme, hafıza, karar verme vb... bölümler) büyüklüklerinin karşılaştırılması üzerinden ulaşılan sonuçlar özellikle sinir bilimi ile uğraşanlar açısından oldukça çarpıcı. Bu konuyla ilgili sciencemag.org sitesinde yayımlanan bir yazı Semih Suçağlar tarafından Bilim ve Ütopya Dergisi'nin son sayısı için çevrildi. Bilim ve Ütopya'da yayımlanan çeviriyi okurlarımızın ilgisine sunuyoruz.

* * *

Kadınlar ve erkekler arasındaki, üreme organları, vücut kılları gibi anatomik farklılıklar beyne dek uzanabilir mi? Bu soru yanıtlanması çok zor olduğu kadar, tartışmalı bir konuya da açılır. Bugüne dek yapılan en büyük beyin görüntüleme çalışması, kadın beyinlerinin daha kalın kortekslere sahip olmaları, erkek beyinlerinin ise daha büyük beyin hacmine sahip olmaları gibi cinsiyete özgü kalıplara rastlamasına rağmen, genel olarak farklılıktan daha çok benzerlik bulmuştur.

Beyin üzerine on yıllardır çalışan bilim insanları, erkeklerin kadınlara oranla, toplam beyin hacimlerinin kısmen büyük olduğunu fark etmiştir. Bu sonuçlar, erkeklerin daha büyük beden boyutlarına göre düzeltilmiş bile gözlenmiştir. Fakat beynin hangi altyapısının daha büyük ya da daha küçük olduğu sonucuna kesin olarak varmanın aldatici olduğu da kanıtlanmıştır. Çoğu çalışma, görece küçük örneklerde, genel olarak 100 beyinden az örnek üzerinde inceleme yapar ve bu da geniş çaplı sonuçlar çıkarmayı imkânsızlaştırır. Yeni çalışmada, Edinburgh Üniversitesi'nde doktora sonrası çalışma yürüten psikolog Stuart Ritchie liderliğindeki araştırmacılar, Birleşik Krallık'ta yaşayan ve 500.000 kayıtlı kişiyle devam eden, uzun süreli bir biyomedikal çalışma olan İngiltere Biyobank verilerine yöneldi. Çalışmaya katılanlardan oluşturulan bir alt grubun MRI kullanılarak beyin taramaları yapıldı. Örneklem yaş arası 44-77 olan 2750 kadın ve 2466 erkekten oluşturulmuştu. Ritchie ve çalışma arkadaşları beynin içerisindeki 68 altbölgenin hacmini ve beyin korteksinin (bilinç, dil, hafıza, algı ve diğer fonksiyonlar için önem-

li olduğu düşünülen beynin kıvrıklı dış tabakası) kalınlığını incelediler. Yaşa göre düzeltilmiş, kadınların erkeklerden anlamlı olarak daha kalın kortekslere sahip olma eğilimli oldukları bulundu. Daha kalın korteksler çeşitli bilişsel ve genel zekâ testlerinde yüksek puanlarla ilişkilendirilmiştir. Bu sırada, incelenen her korteksaltı yapıda ise erkeklerin kadınlardan daha büyük beyin hacmine sahip oldukları gözlemlendi. Bu korteksaltı yapılara hipokampus (hafıza ve uzaysal farkındalık), amigdala (duygular, hafıza ve karar verme), striatum (öğrenme, ketleme ve ödül işleme) ve talamus (duyu bilgilerinin diğer beyin bölgelerine işlenmesi ve taşınması) gibi beyin yapıları da dahildir. Araştırmacılar, erkeklerin 14 beyin bölgesinin, kadınların ise 10 beyin bölgesinin daha büyük olduğu buldular. Korteksaltı yapıların hacimlerinin ve korteks kalınlığının kadınlara oranla erkekler arasında daha değişken olduğu ise, araştırmacıların bu ay bioRxiv sitesine yolladıkları makale ile raporlandı. Bu ilgi çekici bir sonuç, çünkü cinsiyet ve IQ testleri üzerine yapılmış eski çalışmalarla uyumlu. Ritchie, "Eski çalışmalar, zekâyla ilgili bir

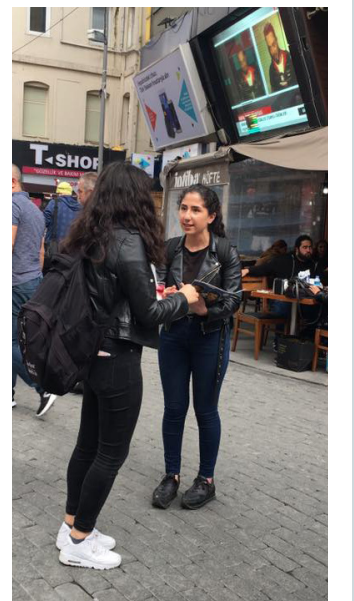
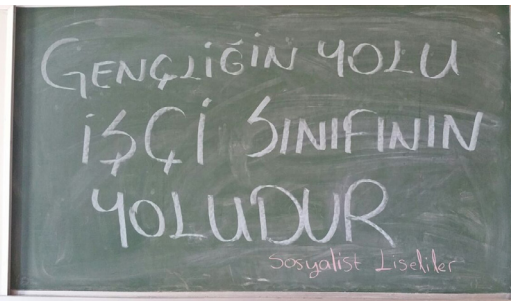
farklılık saptamamıştı; fakat erkeklerin kadınlara oranla daha değişken oldukları bulunmuştu. Çalışmamızı ilginç kılan nokta, kadın katılımcılara oranla erkek katılımcıların çoğu ölçümde daha büyük bir beyin yapısına sahip olmaları. Bu sonuçlar, erkeklerin fiziksel ve mental açıdan daha farklı olduğunu gösteren eski sonuçlar ile uyumlu” dedi.

Çalışmanın cinsiyetle ilişkili tutarlı sonuçlarına rağmen, araştırmacılar, tıpkı boy konusunda olduğu gibi beyin hacmi ve korteks kalınlığında erkek ve kadınlar arasında önemli ölçüde örtüşmeler de buldu. Başka bir ifadeyle; sadece beyin taramasına bakılarak, boy konusunda olduğu gibi, çalışmadan rastgele seçilen bir katılımcının kadın mı yoksa erkek mi olduğunu tespit etmek çok güç. Bu şu anlama geliyor; kadın ve erkek beyinleri farklı olmalarından daha çok ortaklıklar sergilerler. Birleşik Krallık’taki Cambridge Üni-

versitesi’nden bir sinirbilimci olan ve cinsiyet farkları ile beyin yapısının ilişkisi üzerine çalışan Amber Ruigrok, Science dergisine yolladığı bir mailde, çalışmanın geniş boyutunun sonuçları ikna edici kıldığını ve erkeklerde gözlenen büyük beyin hacminin ve kadınların daha kalın kortekslere sahip olmasının eski sonuçlarla uyumunu ve küçük örneklerle yapılan çalışmaların öngörülerini doğruladığını belirtti. Ruigrok ayrıca, gelecekte yapılacak çalışmaların göz önünde bulundurması gereken bir faktöre işaret etti; menopoz. Çalışmadaki birçok kadın menopoz evresinin gözlemlendiği yaş aralığındaydı. Hormonal dalgalanmaların beyin yapılarını etkilediği daha önce yapılan çalışmalarda gösterilmişti. Bu bulgunun çalışmada bulunan cinsiyet farklarında rol oynayabileceği düşünülüyor. Hâlâ tartışmalı ve muallak olan soru ise; bu farklılıkların zekâ veya dav-

ranışla bağlantılı olup olmadığıdır. Popüler kültür, erkek ve kadın arasında zekâ ve davranış olarak birçok farklılık olduğunu iddia etse de, erkeklerin fiziksel saldırganlıklarının daha fazla olması gibi çok az konuda bilimsel olarak cinsiyetler arasında farklılıklar gözlemlenmiştir. Ritchie, şu an için çalışmasının bu denli zor sorulara cevap verecek donanıma sahip olmadığını, sadece kadın ve erkeklerin beyin yapılarındaki farklılıklara odaklandığını ve bu sonuçların ne anlam ifade ettiğine dair spekülasyonlarla ilgilenmediğini belirtiyor.

Bir seneyi geride bıraktırken...

Sosyalist Liseliler